

Downloaded via the EU tax law app / web

Privremena verzija

PRESUDA SUDA (osmo vijeće)

19. prosinca 2018.(*)

„Povreda obveze države članice – Oporezivanje – Porez na dodanu vrijednost (PDV) – Direktiva 2006/112/EZ – članak 2. stavak 1. – Upravna praksa koja se sastoji od oporezivanja PDV-om naknade koja se duguje autoru izvornika umjetničkog djela na temelju prava slijeđenja”

U predmetu C-51/18,

povodom tužbe zbog povrede obveze države članice podnesene 29. siječnja 2018. na temelju članka 258. UFEU-a,

Europska komisija, koju zastupaju N. Gossement i B.-R. Killmann, u svojstvu agenata,

tužitelj,

protiv

Republike Austrije, koju zastupa G. Hesse, u svojstvu agenta,

tuženika,

SUD (osmo vijeće),

u sastavu: M. Vilaras, predsjednik četvrtog vijeća, u svojstvu predsjednika osmog vijeća, J. Malenovský (izvjestitelj) i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

odluživši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odlučiti bez mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom tužbom Europska komisija traži od Suda da utvrdi da je oporezivanjem naknade koja se duguje autoru izvornika umjetničkog djela na temelju prava slijeđenja porezom na dodanu vrijednost (PDV) Republika Austrija povrijedila obveze koje ima na temelju članka 2. stavka 1. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (SL 2006., L 347, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 9., svezak 1., str. 120.; u daljnjem tekstu: Direktiva o PDV-u).

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva o PDV-u

2 Uvodne izjave 3. i 5. Direktive o PDV-u glase kako slijedi:

„(3) Kako bi se osigurao jasan i racionalan prikaz odredaba, u skladu s na?elom poboljšanog propisa, primjereno je preina?iti strukturu i formulaciju Direktive, iako to na?elno ne?e dovesti do zna?ajnih promjena u postoje?em zakonodavstvu. Me?utim, izvršenje izmjena podrazumijeva odre?eni manji broj bitnih preinaka koje je potrebno napraviti. Gdje se takve izmjene provedu, one se temeljito navode u odredbama koje se odnose na prenošenje i stupanje na snagu.

[...]

(5) Sustavom PDV-a postiže se najviši stupanj jednostavnosti i neutralnosti kada se porez ubire na što je mogu?e op?enitiji na?in i kada njegov opseg obuhva?a sve faze proizvodnje i distribucije, kao i isporuku usluga. Stoga je donošenje zajedni?kog sustava koji se tako?er primjenjuje na maloprodaju u interesu unutarnjeg tržišta i država ?lanica.”

3 U skladu s ?lankom 2. stavkom 1. te direktive:

„Sljede?e transakcije podliježu PDV-u:

(a) isporuka robe koju obavlja porezni obveznik koji djeluje kao takav na teritoriju države ?lanice u zamjenu za pla?anje;

[...]

(c) isporuka usluga uz naknadu na teritoriju odre?ene države ?lanice koju obavlja porezni obveznik koji djeluje kao takav;

[...]”

4 ?lanak 24. stavak 1. navedene direktive glasi kako slijedi:

„Isporuka usluga' zna?i svaka transakcija koja ne ?ini isporuku robe.”

5 U skladu s ?lankom 25. iste direktive:

„Isporuka usluga može se sastojati, izme?u ostaloga, od jedne od sljede?ih transakcija:

(a) ustupanje nematerijalne imovine, bez obzira bilo ono ili ne predmetom dokumenta kojim se utvr?uje vlasništvo;

(b) obveza suzdržavanja od odre?enog ?ina ili toleriranja odre?enog ?ina ili situacije;

(c) izvršenje usluga na temelju naloga koji izdaje javna vlast ili koji se izdaje u ime javne vlasti ili na temelju zakona.”

6 ?lanak 73. Direktive o PDV-u odre?uje:

„U pogledu isporuke robe ili usluga, osim onih iz ?lanaka od 74. do 77., oporezivi iznos uklju?uje sve što ?ini naknadu koju je dobio ili ?e dobiti dobavlja? u zamjenu za isporuku od kupca ili neke tre?e strane, uklju?uju?i potpore izravno povezane s cijenom isporuke.”

Direktiva 2001/84/EZ

7 Uvodna izjava 3. Direktive 2001/84/EZ Europskog parlamenta i Vije?a od 27. rujna 2001. o pravu slije?enja u korist autora izvornika umjetni?kog djela (SL 2001., L 272, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 22.), glasi kako slijedi:

„Pravo slije?enja ima za cilj osigurati autorima djela grafi?ke i likovne umjetnosti udio u gospodarskom uspjehu izvornika svojih umjetni?kih djela. Ono poma?e uspostavi ravnote?e izme?u imovinskog stanja autora djela grafi?ke i likovne umjetnosti i ostalih stvaratelja koji imaju korist od uzastopnog iskorištavanja svojih djela.”

8 ?lanak 1. te direktive naslovljen „Predmet prava slije?enja” predvi?a:

„1. Dr?ave ?lanice moraju predvidjeti autoru izvornika umjetni?kog djela pravo slije?enja, koje se definira kao neotu?ivo pravo, kojeg se ne mo?e odre?i, ?ak ni unaprijed, na udio u prodajnoj cijeni ostvarenoj svakom preprodajom toga djela koja uslijedi nakon prvog otu?enja [prijenosa] djela od strane autora.

2. Pravo iz stavka 1. odnosi se [primjenjuje se] na sve radnje preprodaje u koje su uklju?eni kao prodavatelji, kupci ili posrednici osobe koje se profesionalno bave trgovinom umjetninama, kao što su javne aukcije, umjetni?ke galerije i, op?enito, svi trgovci umjetninama.

3. Dr?ave ?lanice mogu predvidjeti da se pravo iz stavka 1. ne primjenjuje na radnje preprodaje kad je prodavatelj stekao djelo izravno od autora u razdoblju kra?em od tri godine prije te preprodaje i kad prodajna cijena nije ve?a od 10 000 eura.

4. Udio autora u prodajnoj cijeni izvornika umjetni?kog djela pla?a prodavatelj. Dr?ave ?lanice mogu propisati da je fizi?ka ili pravna osoba iz ?lanka [stavka] 2., koja nije prodavatelj, sama ili solidarno s prodavateljem odgovorna za pla?anje iznosa koji pripada autoru.”

9 ?lanak 3. navedene direktive koji se odnosi na najni?i iznos odre?uje:

„1. Dr?ave ?lanice moraju odrediti najni?u prodajnu cijenu, iznad koje su prodaje iz ?lanka 1. podlo?ne pravu slije?enja.

2. Ta najni?a prodajna cijena ne smije ni u kakvim okolnostima biti ve?a od 3 000 eura.”

10 U skladu s ?lankom 4. iste direktive koji se odnosi na stope:

„1. Udio autora u prodajnoj cijeni izvornika umjetni?kog djela predvi?en ?lankom 1. odre?uje se prema sljede?im stopama:

- (a) 4 % od dijela prodajne cijene u iznosu do 50 000 eura
- (b) 3 % od dijela prodajne cijene u iznosu od 50 000,01 do 200 000 eura
- (c) 1 % od dijela prodajne cijene u iznosu od 200 000,01 do 350 000 eura
- (d) 0,5 % od dijela prodajne cijene u iznosu od 350 000,01 do 500 000 eura

(e) 0,25 % od dijela prodajne cijene u iznosu većem od 500 000 eura

Međutim, ukupan iznos udjela autora u prodajnoj cijeni izvornika umjetničkog djela ne može biti veći od 12 500 eura.

2. Odstupajući od odredaba stavka 1., države članice mogu primijeniti stopu od 5 % na dio prodajne cijene iz stavka 1. točke (a).

3. Ako bi iznos najniže prodajne cijene bio manji od 3 000 eura, države članice također određuju stopu primjenjivu na dio prodajne cijene u iznosu do 3 000 eura; ta stopa ne može biti niža od 4 %."

Austrijsko pravo

Urheberrechtsgesetz

11 Urheberrechtsgesetz (Zakon o autorskom pravu) od 9. travnja 1936. (BGBl. 111/1936), u verziji koja se primjenjuje na ovaj predmet (u daljnjem tekstu: UrhG), u svojem dijelu III. navodi da su prava povjerena autoru, među ostalim, pravo korištenja, reproduciranja i distribucije djela.

12 Članak 16. te direktive naslovljen „Pravo distribucije” predviđa:

„(1) Autor ima isključivo pravo distribucije djela. Na temelju tog prava, djela ne mogu biti izložena ili stavljena na tržište na način koji ih stavlja na raspolaganje javnosti bez njegova pristanka.

(2) Prije objave djela pravo distribucije također obuhvaća isključivo pravo stavljanja tog djela na raspolaganje javnosti u obliku prezentacije, objave, plakata, javnog izlaganja ili drugog analognog oblika predstavljanja.

(3) Uz iznimku članka 16.a, pravo distribucije ne primjenjuje se na djela koja su stavljena na tržište prijenosom vlasništva u neku državu članicu [Unije] ili u državu koja je dio Europskog gospodarskog prostora uz pristanak nositelja prava.

[...]

(5) Kada se u ovom zakonu navodi izraz „distribucija djela”, riječ je samo o autorovoj distribuciji djela u skladu sa stavcima 1. do 3.”

13 Članak 16.b UrhG-a naslovljen „Pravo sliježenja” navodi:

„(1) Članak 16. stavak 3. primjenjuje se na preprodaju izvornika djela grafičke ili likovne umjetnosti nakon prvog otuđenja od strane autora, s obzirom na to da je prodavatelj obvezan platiti naknadu autoru koja je proporcionalna prodajnoj cijeni bez poreza (naknada na temelju prava sliježenja), prema sljedećim stopama:

4 % od prvih 50 000 [eura],

3% od daljnjih 150 000 [eura],

1 % od daljnjih 150 000 [eura],

0,5 % od daljnjih 150 000 [eura],

0,25 % od svih daljnjih iznosa;

Ukupan iznos naknade ne smije me?utim premašiti 12 500 [eura].

(2) Pravo slije?enja duguje se samo ako prodajna cijena iznosi najmanje 2500 [eura] i ako osobe koje se profesionalno bave trgovinom umjetninama, kao što su javne aukcije, umjetni?ke galerije ili drugi trgovci umjetninama sudjeluju u otu?enju kao prodavatelj, kupac ili posrednik; te osobe odgovorne su kao jamci i platitelji, osim ako su i same obveznici. Prava slije?enja ne može se unaprijed odre?i. Na to se pravo može pozvati i udruga za kolektivno ostvarivanje prava; osim toga, to je pravo neotu?ivo. ?lanak 23. stavak 1. primjenjuje se *mutatis mutandis*.

(3) Pod pojmom ‚izvornici djela‘ u smislu stavka 1. podrazumijevaju se sljede?a djela:

1. koja je izradio sâm autor,
2. koja je u ograni?enoj koli?ini izradio sâm autor ili su izra?ena pod njegovim nadzorom i koja je autor na?elno numerirao i potpisao ili ozna?io na uobi?ajeni na?in;
3. koja se na drugi na?in smatraju izvornicima djela.

(4) Pravo slije?enja ne duguje se ako je prodavatelj stekao djelo od autora prije manje od tri godine i ako prodajna cijena ne premašuje 10 000 [eura].”

Umsatzsteuergesetz 1994

14 ?lanak 1. Umsatzsteuergesetz (Zakon o porezu na promet) od 23. kolovoza 1994. (BGBl. 663/1994), u verziji koja se primjenjuje na ovaj predmet (u daljnjem tekstu: UStG 1994), navodi:

„(1) Sljede?e transakcije podliježu porezu na dodanu vrijednost:

1. isporuke i druge usluge koje je poduzetnik u okviru svojeg poslovanja izvršio uz naknadu unutar države. Oporezivanje ne isklju?uje ?injenica da je transakcija provedena na temelju pravnog ili upravnog akta ili da je se smatra izvršenom na temelju zakonske odredbe;

[...]”

15 U skladu s ?lankom 3. UStG-a 1994.:

„(1) Isporuke su transakcije kojima poduzetnik ovlaš?uje kupca ili tre?u osobu koju je potonji ovlastio na raspolaganje robom. Pravo na raspolaganje robom može prenijeti sâm poduzetnik ili tre?a osoba koju on na to ovlasti.

[...]”

16 ?lanak 3.a stavak 1. UStG-a 1994. predvi?a:

„Ostalim uslugama” smatraju se usluge koje ne ?ine isporuke. Ostale usluge tako?er se mogu sastojati od suzdržavanja od odre?enog ?ina ili toleriranja odre?enog ?ina ili situacije.”

Predsudski postupak

17 Komisija je 17. listopada 2014. Republici Austriji uputila pismo opomene u kojem je izrazila sumnju u pogledu upravne prakse koja se sastoji od oporezivanja PDV-om naknade koja se duguje autoru izvornika umjetničkog djela na temelju prava sliježenja.

18 U tom je pismu Komisija ocijenila da ta naknada ne čini protučinidbu za umjetničku uslugu koju pruža autor takvog umjetničkog djela. Također je navela da je pravo sliježenja izravno dodijeljeno zakonom kako bi se autoru dao udio u gospodarskom uspjehu njegova djela. Budući da autor prilikom ostvarivanja prava sliježenja nije izvršio nikakvu isporuku ili drugu uslugu, nijedna transakcija ne podliježe PDV-u.

19 Republika Austrija odgovorila je na to pismo opomene dopisom od 16. prosinca 2014.

20 Republika Austrija navela je da je svrha prava sliježenja voditi računa o tome da autor sudjeluje u gospodarskom uspjehu svojeg djela. Činjenica da autor nije dio sporazuma sklopljenog između prodavatelja i kupca u okviru preprodaje predmetnog djela ne protivi se oporezivanju naknade koju autor prima na temelju prava sliježenja. Suprotno tomu, načelo neutralnosti sustava PDV-a zahtijeva da ta naknada također podliježe PDV-u.

21 Osim toga, Republika Austrija navela je da pravo sliježenja omogućuje uzimanje u obzir povećane vrijednosti djela u slučaju njegove preprodaje, tako da podredno dolazi do povećanja oporezivog iznosa usluge koju je autor pružio prilikom prve prodaje. Stoga, budući da ta prva i jedina usluga podliježe oporezivanju PDV-om, naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja također bi trebala podlijegati PDV-u.

22 Budući da Komisija nije bila zadovoljna odgovorima Republike Austrije, ona je 25. srpnja 2016. uputila toj državi članici obrazloženo mišljenje u kojemu je ponovno potvrdila da naknada što se duguje autoru na temelju prava sliježenja ne čini protučinidbu za isporuku ili pružanje usluge koju je obavio autor prilikom prvog stavljanja djela na tržište, da je jedina svrha prava sliježenja omogućiti autoru da ostvari korist iz gospodarskih prednosti u vezi s priznanjem njegove umjetničke usluge te da se autor ne može usprotiviti preprodaji svojeg djela.

23 Republika Austrija odgovorila je na to obrazloženo mišljenje dopisom od 22. rujna 2016. tako što je u bitnome ponovno istaknula oporezivost naknade koja se duguje na temelju prava sliježenja.

24 Istaknula je da, u okviru prava sliježenja, autor pruža uslugu time što pristaje na preprodaju djela. Iako je ta usluga predviđena zakonom za autore izvornika umjetničkog djela, ona odgovara usluzi usporedivoj s onom koju pružaju drugi autori u okviru predstavljanja svojih djela. Budući da naknada za predstavljanje tih djela podliježe PDV-u kao naknada za isporuku usluge, naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja također bi morala podlijegati oporezivanju.

25 Republika Austrija ustrajala je u svojem podrednom argumentu, u skladu s kojim je oporezivanje te naknade također opravdano time što ona dovodi do povećanja oporezivog iznosa usluge koju autor pruža prilikom prvog stavljanja na tržište svojeg djela. Izmjena oporezivog iznosa ne ovisi o postojanju pravnog odnosa između autora i prodavatelja djela ili njegova kasnijeg kupca, nego o činjenici da autor ima korist od povećane vrijednosti tog djela zbog prava sliježenja.

26 Nezadovoljna odgovorima koje je dala Republika Austrija, Komisija je odlučila podnijeti ovu tužbu.

Tužba

Argumentacija stranaka

27 Komisija smatra da obveza plaćanja naknade autoru, propisana strankama koje sudjeluju u preprodaji djela, služi samo tomu da se potonjem jamči pravedan dio vrijednosti izvornika njegova djela. Taj pravedan dio ipak nije protučinidba za autorovu uslugu s obzirom na to da se on odnosi samo na gospodarsku vrijednost izvornika djela koja za autora proizlazi iz preprodaje njegova djela provedene bez njegova odobrenja. Iznos naknade neopozivo se određuje zakonom.

28 Osim toga, iz presude od 18. siječnja 2017., SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22, t. 25. i 26.), proizlazi da se isporuka ili pružanje usluge obavlja uz naknadu u smislu Direktive o PDV-u jedino ako između pružatelja i korisnika postoji pravni odnos u okviru kojega se razmjenjuju uzajamne činidbe, pri čemu protučinidba koju dobiva pružatelj čini stvarnu protuvrijednost usluge pružene korisniku. Između pružene usluge i primljene protuvrijednosti morala bi stoga postojati izravna veza s obzirom na to da plaćeni iznosi čine stvarnu naknadu za uslugu koja je neodvojivo povezana s pravnim odnosom u okviru kojega su razmijenjene uzajamne usluge.

29 Međutim, naknada koja se duguje autoru na temelju prava sliječenja o čito ne čini protuvrijednost za uslugu koju pruža autor nego se određuje samo na temelju cijene dobivene preprodajom djela, na iznos koje autor ne može utjecati. Autor ima pravo na tu naknadu a da pritom ne mora izvršiti ili biti u mogućnosti da izvrši i najmanju uslugu bilo činjenjem ili nečinjenjem. Posljedično, naknada koja se duguje na temelju prava sliječenja ne čini naknadu za isporuku ili pružanje usluge u smislu članka 2. Direktive o PDV-u.

30 Osim toga, budući da autor prilikom preprodaje svojeg djela ne može spriječiti tu preprodaju niti na nju utjecati, jer više ne pruža nikakvu uslugu, ne može se smatrati da taj autor obavlja uslugu time što dopušta tu preprodaju. Posljedično, pravo sliječenja nije dio prava uporabe i iskorištavanja u vezi s autorskim pravom.

31 Osim toga, valja odbiti argument Republike Austrije iznesen tijekom presudskog postupka, u skladu s kojim oporezivanje PDV-om uzastopnih iskorištavanja prava drugih stvaratelja, a ne naknade koju se duguje na temelju prava sliječenja, čini povredu načela porezne neutralnosti. Naime, budući da se autori izvornika umjetničkih djela ne nalaze u istoj situaciji poput drugih stvaratelja što se tiče naknade koja im se duguje za ostvarenje prava iskorištavanja, načelo neutralnosti PDV-a ne protivi se tomu da naknada tih drugih stvaratelja podliježe tom porezu, ali ne i naknada u vezi s pravom sliječenja.

32 Isto vrijedi za argument Republike Austrije u skladu s kojim naknada koja se duguje na temelju prava sliječenja mora podlijezati PDV-u zbog toga što se za autora izvornika umjetničkog djela promijenio oporezivi iznos usluge koju je pružio prilikom prvog stavljanja na tržište izvornika djela. Naime, takva naknada, izračunata na temelju prodajne cijene dobivene preprodajom tog djela, potpuno je neovisna o naknadi koju je autor dogovorio s prvim stjecateljem tog djela. Moguće je da je, primjerice, autor poklonio izvornik djela pa u takvoj situaciji ipak ima pravo na naknadu na temelju prava sliječenja.

33 U svojem odgovoru na tužbu Republika Austrija ističe da, s obzirom na to da preprodaja djela čini razmjenu usluga u okviru pravnog odnosa, naknada koja se duguje autoru tog djela na temelju prava sliječenja podliježe PDV-u.

34 Pozivajući se na presude od 3. rujna 2015., Asparuhovo Lake Investment Company (C-463/14, EU:C:2015:542, t. 35.) i od 29. listopada 2015., Sudaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, t. 32.), Republika Austrija ističe da oporezivanje usluge PDV-om pretpostavlja postojanje izravne veze između pružene usluge i primljene protuvrijednosti. U skladu s presudama od 3. ožujka

1994., Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80, t. 14. i sljedeće) i od 29. listopada 2015., Sudaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, t. 32.), takva izravna veza uspostavljena je kada između pružatelja i korisnika usluge postoji pravni odnos u okviru kojeg se razmjenjuju uzajamne usluge, pri čemu naknada koju je primio pružatelj usluge čini stvarnu protuvrijednost usluge pružene korisniku.

35 Stoga bi naknada koja se duguje na temelju prava slijedećenja morala podlijegati PDV-u u slučaju razmjene usluga koje se pružaju u okviru pravnog odnosa. U ovom su slučaju ti uvjeti ispunjeni.

36 Kad je konkretno riječ o postojanju razmjene usluga, presuda od 18. siječnja 2017., SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), nije mjerodavna s obzirom na to da obrazloženje Suda u toj presudi nije primjenjivo na naknadu koja se duguje na temelju prava slijedećenja, a koja se ne može usporediti s pravom odštetom.

37 Svrha naknade koja se duguje na temelju prava slijedećenja jest osigurati autoru udio u gospodarskom uspjehu njegova djela. Zbog iscrpljenja prava distribucije autor bi morao dopustiti preprodaju svojeg djela te je ta naknada povezana s tim dopuštanjem. Tako autor prima naknadu preprodajom svojeg djela kojemu je u međuvremenu porasla vrijednost. Navedena naknada je stoga u izravnoj vezi s autorovom uslugom. Posljedično, ona u bitnome odgovara novoj oporezivoj naknadi koja se dodaje naknadi dobivenoj prilikom prve kupnje djela. U toj se mjeri naknada koja se duguje na temelju prava slijedećenja može poistovjetiti s nekom vrstom odštete zbog otuđenja koja logično podliježe PDV-u.

38 Republika Austrija isto ponavlja argument koji je iznijela tijekom prethodnog postupka u skladu s kojim se načelu porezne neutralnosti protivi različito postupanje sa slijedećenom robom ili uslugama u odnosu na PDV.

39 Osim toga, Republika Austrija ističe da čak i ako se prizna da naknada koja se duguje na temelju prava slijedećenja ne čini naknadu za pojedinačnu uslugu, ta naknada ipak povećava oporezivi iznos transakcije obavljene između autora djela i njegova prvog kupca.

40 U tom pogledu Republika Austrija poziva se na uvodnu izjavu 3. Direktive 2001/84, u skladu s kojom pravo slijedećenja služi kompenzaciji povećanja vrijednosti. U tom kontekstu, budući da neki izvornici umjetničkih djela s vremenom znatno dobivaju na vrijednosti te da ta povećana vrijednost u slučaju preprodaje pogoduje prodavatelju, a ne autoru, naknada koja se duguje na temelju prava slijedećenja može se smatrati sudjelovanjem autora u tom povećanju vrijednosti. Stoga je naknada koja se duguje na temelju prava slijedećenja usporediva s „indeksiranjem” autora na temelju zakona.

Ocjena Suda

41 Svojom tužbom Komisija prigovara Republici Austriji da je povrijedila obveze koje ima na temelju članka 2. stavka 1. Direktive o PDV-u time što je oporezivala PDV-om naknadu koja se duguje autoru izvornika umjetničkog djela na temelju prava slijedećenja.

42 Na temelju članka 2. stavka 1. Direktive o PDV-u, PDV-u podliježu, među ostalim, isporuka robe i usluga uz naknadu na teritoriju određene države članice koju obavlja porezni obveznik koji djeluje kao takav.

43 Stoga treba ocijeniti obavlja li se takva isplata uz naknadu, a da pritom ne treba odgovoriti na pitanje može li se, u smislu te odredbe, isplata naknade koja se duguje na temelju prava sliježenja kvalificirati kao „isporuka robe” ili „isporuka usluge”, koje stranke uostalom nisu ni postavile (vidjeti u tom smislu presudu od 18. siječnja 2017., SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, t. 24.).

44 U tom pogledu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se usluge obavljaju uz naknadu u smislu Direktive o PDV-u jedino ako između, s jedne strane, dobavljača ili pružatelja usluge i, s druge strane, stjecatelja ili korisnika usluga postoji pravni odnos tijekom kojega se razmjenjuju uzajamne obaveze, pri čemu protuobavba koju dobiva dobavljač ili pružatelj čini stvarnu protuvrijednost robe ili usluge pružene stjecatelju ili korisniku (vidjeti u tom smislu presudu od 18. siječnja 2017., SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

45 Međutim, Republika Austrija kao prvo smatra da naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja čini naknadu za razmjenu usluga u okviru pravnog odnosa. Iako ta država članica ne osporava činjenicu da autor izvornika umjetničkog djela ne sudjeluje u sporazumu sklopljenom između prodavatelja i kupca o njegovoj preprodaji, ona ipak navodi da autor navedenog djela, time što dopušta preprodaju, sudjeluje tako što pruža uslugu u okviru takvog odnosa.

46 U tom pogledu valja istaknuti da se na temelju članka 25. točke (b) Direktive o PDV-u, pružanje usluge može sastojati, među ostalim, od toleriranja određenog akta ili situacije.

47 Međutim, suprotno onomu što se čini da ističe Republika Austrija, pravni odnos u okviru kojeg se ostvaruje preprodaja izvornika umjetničkog djela postoji samo između prodavatelja i kupca, a da pritom postojanje prava sliježenja u korist autora tog djela nema utjecaja na taj odnos. Posljedično, na temelju činjenice da autor tog djela ima pravo sliježenja, ni na koji se način ne može se smatrati da on, čak i neizravno, sudjeluje u transakciji preprodaje, osobito tako što dopušta tu transakciju.

48 Naime, kao prvo, stranke koje sudjeluju u transakciji preprodaje slobodno među sobom ugovaraju prodavateljevo ustupanje predmetnog djela, kao i cijenu koju treba platiti kupac, a da pritom ne moraju na ovaj ili onaj način tražiti dopuštenje autora tog djela ili se s njim savjetovati. Potonji ne raspolaže nijednim sredstvom koje bi mu omogućilo intervenciju u transakciju preprodaje, osobito ne u svrhu njezina sprežavanja u slučaju da joj se protivi.

49 Zatim, autor izvornika umjetničkog djela koje se preprodaje, na temelju članka 1. stavka 1. Direktive 2001/84, prima postotak od cijene dobivene preprodajom tog djela čije se plaćanje na temelju nameće prodavatelju. Međutim, budući da je pravo sliježenja kojim raspolaže taj autor, a koje podrazumijeva obvezu prodavatelja da potonjemu plati određeni iznos na temelju tog prava, rezultat volje zakonodavca Europske unije, valja smatrati da se ono ne primjenjuje u okviru bilo kakvog pravnog odnosa između autora i prodavatelja.

50 Napokon, u skladu s voljom zakonodavca Unije, izražene u uvodnoj izjavi 3. prvoj rečenici Direktive 2001/84, svrha prava sliježenja jest osigurati autorima izvornika umjetničkih djela obuhvaćenih tom direktivom, odnosno djela grafičke i likovne umjetnosti, udio u gospodarskom uspjehu njihovih djela. Iz toga proizlazi da taj zakonodavac ni na koji način ne predviđa mogućnost da navedeni autori sudjeluju u transakcijama preprodaje njihovih djela, nego se ograničava na to da im prizna pravo sudjelovanja u gospodarskim rezultatima preprodaje jednom kad se oni ostvare.

51 U tim okolnostima argument Republike Austrije u skladu s kojim naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja čini protuobavu za razmjenu usluga u okviru pravnog odnosa u kojoj

autor sudjeluje tako što dopušta akt preprodaje treba odbaciti.

52 Kao drugo, Republika Austrija smatra da navodna usluga koju je autor izvornika umjetničkog djela obuhvaćenog Direktivom 2001/84 pružio u okviru prava sliježenja odgovara uslugama koje pružaju drugi autori prilikom predstavljanja svojih djela. Budući da te usluge podliježu PDV-u, navodna usluga koju je pružio autor izvornika umjetničkog djela u okviru prava sliježenja također bi to trebala.

53 U tom pogledu, iz uvodne izjave 3. druge rečenice Direktive 2001/84 proizlazi da je zakonodavac Unije želio istaknuti razliku između gospodarske situacije u kojoj se nalaze autor izvornika djela grafičke i likovne umjetnosti, s jedne strane, i ostali autori, s druge strane, smatrajući da potonji, za razliku od prvih, imaju korist od uzastopnih iskorištavanja svojih djela.

54 Naime, kao što to osnovano navodi Komisija, djela grafičke i likovne umjetnosti jedinstvena su i pravo njihova iskorištavanja iscrpljuje se u trenutku njihova prvog stavljanja na tržište. Nasuprot tomu, druga se djela stavljaju na raspolaganje više puta, a naknada koja se duguje njihovim autorima na tom temelju je naknada za uslugu koja odgovara njihovu ponavljanom stavljanju na raspolaganje. Naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja stoga nije usporediva s onom koja proizlazi iz ostvarenja prava iskorištavanja drugih postojećih djela.

55 Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, načelo porezne neutralnosti koje je u području PDV-a uveo zakonodavac Unije kao izraz općeg načela jednakog postupanja među ostalim zahtijeva da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako takvo postupanje nije objektivno opravdano (vidjeti u tom smislu presudu od 19. srpnja 2012., Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, t. 44. i 45. i navedenu sudsku praksu).

56 Tako, s obzirom na utvrđenje iz točke 54. ove presude, činjenica da naknade koje proizlaze iz prava uzastopnog iskorištavanja djela koja se razlikuju od djela grafičke i likovne umjetnosti podliježu oporezivanju PDV-om ne može opravdati da se naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja također oporezuje.

57 Iz toga slijedi da se za isplatu naknade koja se duguje na temelju prava sliježenja ne može smatrati da je obavljena u zamjenu za plaćanje, u smislu članka 2. stavka 1. Direktive o PDV-u.

58 Kao treće, treba odbaciti argument Republike Austrije istaknut podredno, u skladu s kojim naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja treba podlijegati PDV-u zbog toga što se za autora izvornika umjetničkog djela izmijenio oporeziv iznos usluge koju je pružio prilikom prvog stavljanja na tržište.

59 Naime, kao što proizlazi iz članka 73. Direktive o PDV-u, oporezivi iznos pružanja usluge obuhvaća sve ono što čini naknadu za pruženu uslugu. Međutim, budući da, kao što i proizlazi iz ove presude, naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja ni na koji način ne čini naknadu za uslugu koju pruža autor prilikom prvog stavljanja na tržište svojeg djela niti bilo koje drugo davanje s njegove strane, ona ne može dovesti do izmjene oporezivog iznosa usluge koju pruža autor prilikom njegova prvog stavljanja na tržište.

60 Iz svih prethodno navedenih razmatranja proizlazi da je, s obzirom na to da naknada koja se duguje na temelju prava sliježenja autoru izvornika umjetničkog djela ne proizlazi iz članka 2. stavka 1. Direktive o PDV-u, Republika Austrija povrijedila svoje obveze na temelju te odredbe time što je propisala da takva naknada podliježe PDV-u.

Troškovi

61 Sukladno članku 138. stavku 1. Poslovnika Suda, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da je Komisija postavila zahtjev da se Republici Austriji naloži snošenje troškova i da ona nije uspjela u postupku, valja joj naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenog, Sud (osmo vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Time što je propisala da naknada koja se duguje autoru izvornika umjetničkog djela na temelju prava slijeđenja podliježe porezu na dodanu vrijednost, Republika Austrija povrijedila je obveze koje ima na temelju članka 2. stavka 1. Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. studenoga 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost.**
- 2. Republici Austriji nalaže se snošenje troškova.**

Potpisi

* Jezik postupka: njemački